

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi, õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad“

[COM(2020) 450 final – 2018/0196 (COD)]

ja teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta“

[COM(2020) 452 final – 2018/0197 (COD)]

(2020/C 429/29)

Raportöör: **Mihai IVAȘCU**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Liidu Nõukogu, 8.6.2020, 10.6.2020 Euroopa Parlament, 17.6.2020
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 177, 178 ja 304
Vastutav seksioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	20.7.2020
Vastuvõtmine täiskogus	18.9.2020
Täiskogu istungjärk nr	554
Hääletuse tulemus	217/0/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1 COVID-19 pandeemia põhjustatud enneolematu välise sümmeetrilise šoki tõttu suurenevad prognooside kohaselt töötus ja vaesus drastiliselt ning märkimisväärne arv ettevõtteid läheb pankrotti.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab täielikult komisjoni algatust kasutada ELi eelarvet investeeringute kaasamiseks ja COVID-19-järgse taastumise ajal rahalise toetuse pakkumiseks.

1.3 COVID-19 kriis on toonud liikmesriigiti kaasa kooskõlastamata reageerimise, olenevalt riiklikust ja piirkondlikust suutlikkusest. Komitee leiab, et ühissätete määruse teatud muudatused on tingimata vajalikud ja kiidab heaks kavatsuse muuta seitse eelarve jagatud täitmise alla kuuluvat fondi lihtsamaks ja paindlikumaks.

1.4 Komitee leiab, et kavandatud paindlikkus on õige lähenemisviis keerulises majanduslikus ja sotsiaalses olukorras ning võimaldab liikmesriikidel kasutada saadaval olevaid vahendeid seal, kus neid kõige rohkem vaja on. COVID-19-järgne taastumine peaks järgima kestlikkuse põhimõtteid ja tagama Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi ja muude Euroopa programmide jõupingutuste omavahelise vastavuse.

1.5 Teisest küljest ei ole komitee rahul erinevustega selles, kuidas eri liikmesriigid hõlmavad ja kaasavad sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone partnerluslepingute koostamisse ning programmide loomisse ja rakendamisse, aga ka seirekomisjonidesse.

1.6 Komitee leiab, et erilist tähelepanu tuleb pöörata piirkondadele, mida COVID-19 kriis on tõsiselt mõjutanud ning millel on kõige raskem jätkata majanduse jätkusuutlikku taastamist. Sotsiaalne kaasatus ja erinevuste vähendamine nii liikmesriikide kui ka erinevate piirkondade vahel on ja peaks olema Ühtekuuluvusfondi peamine prioriteet.

1.7 Komitee nõustub sellega, et paindlikkus pikendatud ajakava suhtes on tingimata vajalik, ning toetab ettepanekut, et ülekandeid võiks teha programmitöö perioodi alguses või rakendusetapi mis tahes muul hetkel.

1.8 Lisaks suurendab erandkorras fondide kasutamise võimaldamiseks mõeldud ajutiste meetmete tagamine usaldust ja parandab tasakaalustamatust majanduses. Eeldataval suurel valitsemissektori võlal on majandusele oluline mõju, kui majandust ei toetata tõhusalt kõikide vajalike vahenditega.

1.9 Komitee usub, et on oluline, et ELi eelarve oleks negatiivsete šokkidega, eelkõige majandusvälist päritolu šokkidega tegelemisel paindlikum.

1.10 Komitee soovib ELil edendada poliitikat, mille eesmärk on parandada piiriülest koostööd kriisi ajal. Paremad protokollid ja tõhusam koostöö muudaks võimalikuks Euroopa paindliku ja kiire reageerimise mis tahes katastroofile.

2. Sissejuhatus ja seadusandlik ettepanek

2.1 Rohkem kui kaks aastat tagasi tegi Euroopa Komisjon ettepaneku ühissätete määruse⁽¹⁾ kohta, mis koosnes perioodil 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamist käsitlevatest õigusnormidest. Kavandatud õigusraamistik on toonud kaasa lihtsustamise ja paindlikkuse, mis võimaldab reageerida uutele vajadustele, ning tõhususe rahastamisvahendite kasutamisel. Teksti arutati liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega.

2.2 Kavandatud määrusega kehtestatakse teatud sätted, mis võimaldaksid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi⁺, Ühtekuuluvusfondi, õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kasutamisel manööverdamisruumi. Sellega muudetakse ka eespool nimetatud fondide ning Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi finantsreegleid. Komitee kiidab heaks kavatsuse muuta seitse eelarve jagatud täitmise alla kuuluvat fondi lihtsamaks ja paindlikumaks.

2.3 COVID-19 pandeemia põhjustatud enneolematu välise sümmeetrilise šoki tagajärjel Euroopa tervishoiusüsteemidele avaldunud suurenenud survele on kohe järgnenud tõsised sotsiaalsed ja majanduslikud raskused. Prognoosid näitavad, et töötus ja vaesus suurenevad drastiliselt, samas kui märkimisväärne arv ettevõtteid läheb pankrotti.

2.4 Seoses finantsraamistiku järelejäänud ajaga (aasta lõpuni) võeti viivitusega vastu kaks seadusandlikku ettepanekut kohese reageeringuna pandeemia võimalikule mõjule: kaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 303/2013⁽²⁾ muudatust, mis võeti vastu vastavalt 30. märtsil 2020 ja 23. aprillil 2020, millega üritatakse pakkuda liikmesriikidele paindlikkust nende piidlustes hallata COVID-19 kriisile reageerimiseks mõeldud programme.

2.5 Käimasolevad arutelud jätkusuutliku väljumisstrateegia kohta keskenduvad kahele sambale: Euroopa taastefond ja tugev tõhustatud mitmeaastane finantsraamistik. Kavandatud määruse eesmärk on toetada ühtekuuluvuspoliitika investeringuid keskpikas ja pikas perspektiivis.

2.6 Komitee toetab täielikult komisjoni algatust kasutada ELi eelarvet investeringute kaasamiseks ja COVID-19-järgse taastumise ajal rahalise toetuse pakkumiseks. See peaks toimuma Euroopa majanduse konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse suurendamise ning Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisega seotud laiemate kavade toetamise kujul.

2.7 Praegune COVID-19 kriis on meile näidanud, kui oluline on paindlikkus ning liikmesriikide ja ELi kiire kooskõlastatud reageering. Need õppetunnid peaksid kajastuma uues õigus- ja finantsraamistikus, mis peab tõendama oma paindlikkust ja võimet reageerida tulevikus erakorralistele olukordadele.

3. Üldmärksused

3.1 COVID-19 kriis on toonud liikmesriigiti kaasa kooskõlastamata reageerimise, olenevalt riiklikust ja piirkondlikust suutlikkusest. Selle tulemuseks võib olla asümmeetriline taastumine ning samal ajal võib see suurendada piirkondlikke erinevusi ja ebavõrdsust, mis võib pikas perspektiivis kahjustada ühtset turgu ja Euroopa Liidu finantsstabiilsust. Komitee leiab, et väga oluline on kohene tegutsemine, et ennetada ühtse turu edasist killustumist ning järgida aluslepinguga kehtestatud eesmärki edendada lähenemist ja vähendada erinevusi.

⁽¹⁾ COM(2018) 375 final, 2018/0196(COD).

⁽²⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 320.

3.2 Majanduslikuks taastumiseks on vaja tugevat avaliku sektori investeeringut, mida võib takistada märkimisväärne surve riigi rahandusele, mis pikendab seega langust. Seetõttu on järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks tingimata vajalikud teatavad ühissätete määrase muudatused.

3.3 Euroopa poolaasta on tihedalt seotud ühtekuuluvuspoliitika investeeringutega, mis omakorda sobivad hästi Euroopa poolaasta protsessis tuvastatud vajaduste rahuldamiseks ning aitavad aktiivselt kaasa majanduse taastumisele. Komitee on korduvalt kaitsnud „vajadust luua ELi struktuurifondide partnerluslepingule sarnane ühine Euroopa raamistik, mis tagab sotsiaalpartnerite ja üldiselt kodanikuühiskonna tugeva ja sisulise osalemise ELi poolaasta kujundamise ja rakendamise kõigis etappides“⁽³⁾.

3.4 Seitsme fondi ühissätete määruse artiklis 6 sätestatakse viis, kuidas iga liikmesriik peaks korraldama partnerlussuhte pädevate piirkondlike ja kohalike asutustega, mis hõlmab vähemalt linna- ja muid avaliku sektori asutusi, majandus- ja sotsiaalpartnereid, aga ka pädevaid kodanikuühiskonda esindavaid asutusi, keskkonnavaldkonna partnereid ning põhiõiguste edendamise eest vastutavaid asutusi jne. Kõik liikmesriigid peaksid kaasama need sidusrühmad partnerluslepingute ettevalmistamisse ning programmide loomisesse ja rakendamisse, samuti seirekomisjonidesse.

3.4.1 Kuigi need suunad on selged, ei ole komitee rahul erinevustega selles, kuidas eri liikmesriigid hõlmavad ja kaasavad sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone. Komitee on juba juhtinud tähelepanu sellele, et „[m]itmetel liikmesriikidel on selleaastaste riigipõhiste soovituste raames soovitatud tugevdada sotsiaaldialoogi. Sotsiaalpartnerite osalemise innustamiseks tuleks kasutusele võtta miinimumstandardid riikide valitsuste konsultatsioonideks riiklike sotsiaalpartneritega Euroopa poolaasta erinevatel etappidel“⁽⁴⁾.

3.5 Seoses praeguse rakendusperioodiga tunnistab komitee teatavaid raskusi, mis võivad takistada abisaajatel viia heakskiidetud programmid õigeaegselt lõpule. Rakendusperioodi eduka mõju ja võimaliku pikendamise võimaldamiseks on keskse tähtsusega paindlikkus, mis tagab samas toimingute korrektse etappideks jagamise.

3.6 Komitee leiab, et kavandatud paindlikkus on õige lähenemisviis keerulises majanduslikus ja sotsiaalses olukorras, kus järgmiseks rakendusperioodiks on oodata erandlikke olukordi. Üha selgem on see, et COVID-19 pandeemia majanduslik mõju liikmesriikidele kestab pikalt ning ainus viis tagada sellest jätkusuutlik väljumine on võla kasutamine. Järelikult on väga kasulik luua kohe raamistik, et kõigil riikidel oleks võimalik oma strateegiat paindlikumaks muuta ja kasutada olemasolevaid vahendeid seal, kus neid kõige rohkem vajatakse.

4. Konkreetsed märkused

4.1 Komitee usub, et erilist tähelepanu tuleks pöörata piirkondadele, mida COVID-19 kriis on tõsiselt mõjutanud ning millel on kõige raskem jätkata majanduse jätkusuutlikku taastamist.

4.2 Sotsiaalne kaasatus ja erinevuste vähendamine liikmesriikide ja eri piirkondade vahel on ja peaks olema ühtekuuluvuspoliitika fondide peamine prioriteet. Kuna COVID-19 kriis on turismi- ja kultuurisektorit tugevalt mõjutanud, tuleks toetada eelkõige neid. Samal ajal ei ole sotsiaalne kaasatus piiratud nende sektoritega ning Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtted peaksid moodustama mis tahes lähenemises olulise osa. Seetõttu toetab komitee Euroopa Regionaalarengu Fondi poliitikaeesmärgi nr 4 all eraldi eesmärgi loomist.

4.3 Komitee kiidab heaks kavatsuse lubada liikmesriikidele rohkem paindlikkust ELi eri fondide vahel teatud summade ümberpaigutamisel mis tahes ajal, mil nad seda vajalikuks peavad. Ühtekuuluvuspoliitika õigusraamistik tuleks kiiresti kohandada uue tegelikkusega, et spetsiaalselt kavandatud mehhanisme oleks võimalik kergesti vastu võtta ja rakendada. Paindlikkus ja erandid olemasolevatest eeskirjadest võivad olla sellises keerulises majanduslikus ja sotsiaalses olukorras keskse tähtsusega. Seetõttu toetab komitee Euroopa Komisjonile vajalike rakendusaktide vastuvõtmiseks volituste andmist.

4.4 Kavandatud muudatustega võimaldatakse liikmesriikidele mõningast paindlikkust, et taotleda fondide vahel või fondide ja mis tahes rahastamisvahendi vahel ülekandeid otsese või kaudse eelarve täitmise kaudu. Komitee nõustub sellega, et paindlikkus pikendatud ajakava suhtes on tingimata vajalik, ning toetab ettepanekut, et ülekandeid võiks teha programmitöö perioodi alguses või rakendusetapi mis tahes muul hetkel.

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omaalgatuslik arvamus teemal „Euroopa poolaasta ja ühtekuuluvuspoliitika: uus, 2020. aasta järgne Euroopa strateegia“ (ELT C 353, 18.10.2019, lk 39).

⁽⁴⁾ ELT C 47, 11.2.2020, lk 113.

4.5 Stabiilsuse ja kasvu paktiga toetatakse riikide eelarvepoliitika kooskõlastamist ja usaldusväärse riigi rahanduse kohaldamist, mis on oluline majanduse jätkusuutliku taastumise ja kasvu jaoks. Komitee leiab, et erandkorras fondide kasutamise võimaldamiseks mõeldud ajutiste meetmete tagamine suurendaks usaldust ja korrigeeriks tasakaalustamatust majanduses. Eeldataval suurel valitsemissektori võlal on majandusele oluline mõju, kui majandust ei toetata tõhusalt kõikide vajalike vahenditega.

4.6 Komitee arvates peaksid Euroopa eri rahastamisallikate vahel olema selged vastastikuse täiendavuse mehhanismid. Samas peaks COVID-19-järgne taastumine järgima kestlikkuse põhimõtteid ja tagama Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi ja muude Euroopa programmide jõupingutuste omavahelise vastavuse.

4.7 Komitee kiidab heaks erakorraliste ja ebatavaliste asjaolude lisamise usaldusväärse majandusjuhtimise meetmesse. Kooskõlas vajadusega suurema paindlikkuse järele erakorralistele asjaoludele (nt COVID-19 kriisile) reageerimisel leiab komitee, et II jaotise III peatüki pealkirja kavandatud muudatus on vajalik.

4.8 Komitee toetab täielikult kavandatud artikli 15a lisamist. Komitee usub, et on oluline, et ELi eelarve oleks negatiivsete šokkidega, eelkõige majandusvälist päritolu šokkidega tegelemisel paindlikum. Lisaks kehtestatakse paindlikkusega õige lähenemine, et vahemakseid võiks erandkorras suurendada kuni 10 protsendipunkti võrra üle kohaldatava kaasrahastamise määra, aga mitte ületades 100 %.

4.9 Komitee arvates on asjakohane lisada artikli 8 punkti d ümberpaigutamise põhjendus, sest see võimaldaks suuremat järelevalvet ja läbipaistvust.

4.10 Lisaks tagatakse põhjenduse 71 muutmise, et fondide kasutamisega seotud ajutiste meetmete rakendamise volitused antakse Euroopa Komisjonile ilma komiteemenetlusteta. Kavandatud on täiendav paindlikkus mis tahes ümberpaigutuste puhul, mida liikmesriik võib taotleda fondide vahel kuni 5 % kogueraldise ulatuses. Tööhõivesse ja majanduskasvu investeerimise eesmärgi raames võidakse taotleda kuni 5 % ulatuses ka Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+ ja Ühtekuuluvusfondi vahelist täiendavat ümberpaigutust.

4.11 Komitee on nõus, et VKEd on majanduse jaoks olulised ning kiidab heaks nendele täiendava tähelepanu pööramise. Lisaks sellele tuleks erilist tähelepanu pöörata VKEdele, kes loovad majanduskasvu ja kvaliteetseid töökohti, mis on vajalikud ebavõrdsuse ja erinevuste vähendamiseks.

4.12 COVID-19 pandeemia on näidanud, et digiõppe puhul on palju lahendamist vajavaid probleeme. Ebasoodsas olukorras olevatele õppijatele lihtsalt info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ja digitaalseadmetele juurdepääsu tagamine ei ole piisav. Komitee soovib liikmesriikidel analüüsida viise, kuidas võimaldada juurdepääsu digiplatvormidele. Lisaks ei ole ebasoodsas olukorras olevatel õppijatel ja osadel vanematel õpetajatel vajalikke oskusi nõuetekohaseks töötamiseks digivahendite ja -sisuga. Seega nõuab komitee lisaks koheseid lisainvesteeringuid oskuste arendamiseks.

4.13 Komitee toetab künnise kavandatud vähendamist 10 miljonilt eurolt 5 miljonile eurole tegevuse puhul, mille suhtes kohaldatakse järk-järgulist rakendamist, tingimusel et kõik muud artiklis 111 sätestatud tingimused on täidetud.

4.14 Lisaks suuremale meditsiiniseadmete ja -tarvete tarnimise võimele soovib komitee ELil edendada poliitikat, mille eesmärk on parandada piiriülest koostööd kriisi ajal. Katastroofid ja looduslikud kriisid ei piirdu riigipiiridega. Pandeemia ajal on liikmesriikide koordineerimine ja ühine reageerimine olnud väga piiratud, korratu ja ajendatud keskendumisest endale ja oma huvidele. Paremad protokollid ja koostöö kõrvaldaksid paljud algsed kitsaskohad ja võimaldaksid Euroopa lihtsustatud ja kiiret reageerimist mis tahes katastroofile.

Brüssel, 18. september 2020

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER